

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ, ЛІТЕРАТУРИ З МЕТОДИКАМИ
НАВЧАННЯ

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

**на тему: НАВЧАННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ УСНОГО
СПОНТАННОГО МОВЛЕННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Виконав: здобувач 2-го курсу, групи СО (МЛ) -2 м
спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література
(англійська))

ОП «Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)»

Сидун Ю. В.

Форма навчання: денна

Науковий керівник: доктор філософії,

ст. викладач Фельцан І. М.

Рецензент: к.філол.н., Смужаниця Д.І доцент кафедри іноземних мов

Ужгородського національного університету

Висновок кафедри про магістерську роботу

Магістерська робота розглянута. Здобувач Сидун Ю. В.

допущений до захисту роботи в екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання

(підпис) (прізвище та ініціали)

« _____ » _____ 2022 року

ЗМІСТ

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1	Error! Bookmark not defined.
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НАВЧАННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ УСНОГО СПОНТАННОГО МОВЛЕННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	Error! Bookmark not defined.
1.1.Теоретичні основи навчання усного спонтанного мовлення в контексті взаємодії його видів з іншими видами мовленнєвої діяльності	Error! Bookmark not defined.
1.2.Психологічні та вікові передумови навчання усного спонтанного мовлення учнів старшої школи	Error! Bookmark not defined.
1.3 Сутність поняття «інтерактивність» та основні принципи інтерактивного навчання усно-мовленнєвої діяльності	Error! Bookmark not defined.
1.4 Методичний потенціал інтерактивних технологій для навчання усного спонтанного мовлення учнів старшої школи	Error! Bookmark not defined.
Висновки до розділу 1	Error! Bookmark not defined.
РОЗДІЛ 2	Error! Bookmark not defined.
ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ КОМПЛЕКСУ ВПРАВ З ВИКОРИСТАННЯМ ЗАСОБІВ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ НАВЧАННЯ УСНОГО СПОНТАННОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	Error! Bookmark not defined.
2.1.Комплекс вправ з використанням засобів інтерактивних технологій для навчання усного спонтанного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови.....	Error! Bookmark not defined.
2.2. Організація та хід методичного експерименту	Error! Bookmark not defined.
2.3 Аналіз та інтерпретація методичного експерименту.	Error! Bookmark not defined.
Висновки до розділу 2	Error! Bookmark not defined.
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	8
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	Error! Bookmark not defined.

SUMMARY**Error! Bookmark not defined.**

ДОДАТКИ**Error! Bookmark not defined.**

ВСТУП

Актуальність дослідження. Стратегічні напрями реформування середньої освіти у світлі реалізації освітніх інновацій загалом і в навчанні іноземних мов зокрема орієнтуються на результати навчання випускника закладу загальної середньої освіти з сформованими у нього навичками і уміннями користування мовою як засобом спілкування, що забезпечить йому готовність відповідати сучасним вітчизняним та світовим викликам суспільства.

Своєрідним відгуком на пріоритетні завдання сучасного суспільства відповідно до основної мети навчання іноземної мови у старшій школі, є головні положення, задекларовані у Законі України «Про освіту» (2017 р.), Національній доктрині розвитку освіти, Державному стандарті базової повної загальної середньої освіти, Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 років (2010 р.), Типовій освітній програмі закладів загальної середньої освіти III ступеня (профільна середня освіта) (2018 р.), Навчальній програмі з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10-11 класи (2017 р.) та Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання (2003 р.).

Тому, саме перед закладами загальної середньої освіти постає проблема пошуку нових освітніх парадигм і концепцій, принципів та підходів до організації освітнього процесу, методів, форм і засобів навчання, технологічної реалізації інновацій, що сприяють підвищенню якості мовної освіти та забезпечують молоді готовність до міжкультурного спілкування і, зокрема, усного мовлення, як важливої його складової.

Аналіз науково-педагогічної літератури свідчить про те, що проблема навчання усного мовлення багатоаспектна і є предметом дослідження багатьох наук.

Зауважимо, що проблема навчання учнів старшої школи усного мовлення знайшла відображення в наукових працях останнього десятиріччя.

Різних аспектів проблеми формування комунікативної компетентності старшокласників торкалися в своїх роботах Веніг Н.Н., Горошкіна О.М., Шелехова Г.Т. та інші. Дослідження теоретичних основ формування навичок говоріння торкалися Пассова, В. Скалкіна, Л. Якубинського.

Основу наукових знань про дидактико-методичні аспекти навчання усного мовлення учнів було досліджено в працях вітчизняних учених (А. Алхазішвілі, М. Вайсбурд, О. Вишневський, Г. Короненко, С. Литвиненко, Р. Мільруд, О. Міролюбова, С. Ніколаєва, О. Петрашук, Л. Сажко, В. Черниш,) та зарубіжних (J. Anderson, N. Bilbrough, L. Dawes, S. Thornbury та ін).

Проте, не дивлячись на велику кількість наукових праць, поза межами досліджень залишається певна кількість сучасних та актуальних методичних аспектів навчання учнів старшої школи усного спонтанного мовлення. Зокрема, дискусійним залишається проблема використання ефективних інтерактивних методів, засобів навчання учнів усного спонтанного мовлення, яке на думку науковців є одним з основних критеріїв сформованості іншомовної комунікативної компетенції. Існує достатня кількість наукових робіт присвячена дослідженню навчання учнів старшої школи усного спонтанного мовлення за допомогою інтерактивних технологій, проте, на нашу думку, всі вони досліджують цю актуальну проблему фрагментарно [16 с.20].

З огляду на це, вважаємо порушену проблему актуальною, що зумовило вибір теми магістерської роботи **«Навчання учнів старшої школи усного спонтанного мовлення на уроках англійської мови засобами інтерактивних технологій»**.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність комплексу вправ з використанням засобів інтерактивних технологій для навчання усного спонтанного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови.

Для досягнення поставленої мети, потрібно вирішити наступні завдання:

1. Проаналізувати теоретичні основи навчання усного спонтанного мовлення

в контексті взаємодії його видів з іншими видами мовленнєвої діяльності наукових джерел; визначити психологічні та вікові передумови навчання усного спонтанного мовлення учнів старшої школи.

2. Схарактеризувати сутність поняття «інтерактивність» та основні принципи інтерактивного навчання усно-мовленнєвої діяльності; обґрунтувати методичний потенціал інтерактивних технологій для навчання усного спонтанного мовлення учнів старшої школи.

3. Розробити комплекс вправ з використанням засобів інтерактивних технологій для навчання усного спонтанного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови.

4. Експериментально перевірити ефективність комплексу вправ з використанням засобів інтерактивних технологій для навчання усного спонтанного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови.

Об'єкт дослідження – це процес навчання учнів старшої школи усного спонтанного мовлення.

Предмет дослідження – методичний потенціал використання інтерактивних технологій для навчання усного спонтанного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови.

Гіпотеза дослідження полягає в припущенні, що вдосконаленню процесу навчання усного писемного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови може сприяти активне застосування інтерактивних технологій та розроблених на їх основі комплексу вправ.

Методи дослідження. Відповідно до предмета, мети і завдань наукового дослідження використовувався комплекс взаємопов'язаних методів дослідження, зокрема: загальнонаукові – аналіз, синтез, порівняння та узагальнення, порівняльно-історичний метод – для вивчення праць вітчизняних і зарубіжних науковців; емпіричні – спостереження за навчальним процесом, тести, опитування, анкетування, бесіди зі учнями; оцінка застосування системи навчання із залученням засобів інтерактивних технологій у загальноосвітньому навчальному закладі; математичні методи – кількісний і якісний аналіз результатів педагогічного експерименту для перевірки ефективності

розробленого комплексу вправ з використанням засобів інтерактивних технологій для навчання усного спонтанного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови.

Наукова новизна даного дослідження полягає в обґрунтуванні доцільності використання комплексу вправ з використанням засобів інтерактивних технологій для навчання усного спонтанного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови.

Теоретичне значення дослідження полягає в тому, що запропоновано інтерактивні технології, як методичний інструмент для навчання усного спонтанного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови; сформульовані критерії рівня сформованості усного спонтанного мовлення учнів старшої школи.

Практичне значення результатів дослідження полягає в розробці комплексу вправ з використанням засобів інтерактивних технологій для навчання усного спонтанного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови, які можуть бути використані у якості методичного забезпечення для уроків англійської мови; під час написання кваліфікаційних, курсових робіт, а також методичних рекомендацій навчання говоріння учнів старшої школи.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження були обговорені та доповідалися під час наукових та науково-практичних конференціях: Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів (Мукачево, Україна 12-13 травня 2022р.), Формування сучасної науки: методика та практика (Черкаси, Україна 11 листопада 2022р.); регіональних та на засіданнях кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання Мукачівського державного університету, де виконувалася робота.

Структура та обсяг магістерської роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел (73 найменувань, з них 20 зарубіжних видань) і 1 додатками на 2

сторінках. Повний обсяг дослідження – 104 сторінок друкованого тексту, основний зміст викладено на 78 сторінках.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У магістерській роботі теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність використання розробленого комплексу вправ засобами інтерактивних технологій для навчання усного спонтанного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови. Узагальнення результатів методичного експерименту дало підстави сформулювати наступні **висновки**:

1. Аналіз педагогічної вітчизняної та зарубіжної літератури підтвердив інтерес науковців до проблематики розвитку усного спонтанного мовлення; дав змогу виокремити теоретичні основи навчання усного спонтанного мовлення в контексті взаємодії його видів з іншими видами мовленнєвої діяльності наукових джерел, визначити психологічні та вікові передумови навчання усного спонтанного мовлення учнів старшої школи. У науковій літературі, спостерігається розгалуженість сутності поняття «усне спонтанне мовлення». У лінгвістичній науці трактування даного поняття є більш універсальним, адже визначається як особливий вид мовленнєвої діяльності, який характеризується активністю, наявністю одного, двох або більше комунікантів, швидкістю та безпосередністю у процесі відображення явищ та ситуацій об'єктивного світу, активністю співрозмовників, щодо вираження свого індивідуального ставлення до проблеми чи фактів, великою кількістю емоційних реакцій, персональної направленості тощо.

2. Розкриття сутності поняття «інтерактивність» свідчить про переваги технологій, що використовуються на засадах цього принципу, вони сприяють підвищенню мотивації учнів до вивчення мови, покращенню атмосфери співробітництва та взаєморозуміння між учнем та вчителем у класі, розвитку навичок усного спонтанного мовлення у форматі, який характеризується динамічністю засвоєння навчального матеріалу. Інтерактивні методи розглядаються як спосіб засвоєння знань, формування вмій та навичок особливим способом організованих навчально-пізнавальних вправ, які полягають у активній взаємодії учнів між собою.

Серед великої кількості інтерактивних методів, кожен вчитель обирає ті, які відповідають віковим та індивідуальним особливостям учням, але необхідно

зауважити що урок не має бути перевантаженням інтерактивною роботою. Важливо поєднувати новітні технології з іншими методами роботи. Використання інтерактивних технологій на уроках іноземної мови дає змогу стверджувати що ці методи є ефективним засобом для створення атмосфери розуміння та доброзичливості, а також виникає прагнення досягти успіхів та розвивається творчість. Характеристика основних принципів інтерактивного навчання усно-мовленнєвої діяльності підтверджує його здатність відповідати вимогам сучасної стратегії формування готовності учнів до спілкування у полікультурному просторі та створювати потенціал для розширення інструментів взаємодії у процесі навчання, забезпечувати відповідність технологій віково-психологічним особливостям учнів старшої школи. Обґрунтовано доцільність застосування інтерактивних технологій, адже саме вони сприяють в осмисленні предмету пізнання, розвивають навички усного спонтанного мовлення, формують творчу та мовленнєву особистість, яка спроможна швидко реагувати та адаптуватися до мовленнєвого середовища у різних соціальних умовах.

3. Розроблено та експериментально перевірено доцільність та дієвість використання комплексу вправ з використанням інтерактивних технологій. Процес підготовки, організації та перебігу експериментального навчання проходив в межах трьох етапів: діагностично-констатувальний, формувальний та аналітичний. Діагностично-констатувальний етап визначив існуючий стан рівня сформованості навичок усного спонтанного мовлення учнів старшої школи на основі методів емпіричних досліджень; формулювання робочої гіпотези; розробку завдань, встановлення критеріїв оцінювання рівня сформованості навичок усного спонтанного мовлення; розробку завдань для проведення експериментального навчання.

4. Під час формувального етапу експерименту, було перевірено ефективність використання вправ засобами інтерактивних технологій для навчання усного спонтанного мовлення учнів старших класів.

З метою аналізу результатів формувального етапу експериментального навчання було здійснено порівняння цифрових показників і спрямованості

усного спонтанного мовлення учнів старшої школи на етапі вхідного та вихідного (підсумкового) контролю. Для об'єктивності оцінювання та вірогідності одержаних результатів експериментального навчання використовувалися методи математичної статистики - середній коефіцієнт навченості (К), за В Безпальком.

Результати обчислень показують, що після проведення експериментального навчання, учні експериментальної групи продемонстрували підвищення коефіцієнта навченості з 0,65 до 0,75 (в 1,1 раза) з приростом в 0,09.

Порівняльний аналіз в контрольній групі дає змогу спостерігати зниження показників рівня сформованості усного мовлення учнів за певними критеріями та зниження рівня коефіцієнта навченості 0,64 до 0,63 (-0,01).

Результати, отримані в процесі експериментальної перевірки підтвердили гіпотезу про доречність і доцільність використання розробленого комплексу вправ засобами інтерактивних технологій для навчання усного спонтанного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>